

**Ogólne kierunki działania
Inspekcji Ochrony Środowiska
w latach 2013-2015
(z perspektywą do 2020 r.)**

Warszawa, listopad 2012 r.

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP	3
II. NAJWAŻNIEJSZE CELE DO OSIĄGNIĘCIA	5
III. INNE ZADANIA PRIORYTETOWE – PROJEKTY REALIZOWANE ZE ŚRODKÓW POMOCOWYCH	11

I. Wstęp

Ustalanie ogólnych kierunków działania Inspekcji Ochrony Środowiska jest ustawowym obowiązkiem Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Ustawa nie określa horyzontu czasowego obowiązywania tego dokumentu, jest jednak niewątpliwe, iż „Ogólne kierunki...” uwzględniać muszą aktualny stan prawny w ochronie środowiska, aktualną, obowiązującą „Politykę ekologiczną państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016”, rządową strategię „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko. Perspektywa 2020”, a także inne uwarunkowania, w tym ekonomiczne.

Główne zadania Inspekcji Ochrony Środowiska to wzajemnie uzupełniające się kontrola przestrzegania prawa ochrony środowiska i Państwowy Monitoring Środowiska.

Działania prowadzone będą przez IOŚ w zakresach:

- ♦ stanu czystości powietrza,
- ♦ jakości wód powierzchniowych i podziemnych,
- ♦ wód morskich Bałtyku,
- ♦ ochrony przyrody i bioróżnorodności,
- ♦ gospodarki odpadami,
- ♦ stanu akustycznego środowiska,
- ♦ poziomu promieniowania elektromagnetycznego w środowisku,
- ♦ potencjalnego wystąpienia poważnej awarii,
- ♦ zapewnienie informacji o środowisku i jego ochronie.

W ramach prowadzonych działań szczególnie nacisk położony zostanie na kontrolę wdrożenia nowych przepisów:

- ♦ ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, wprowadzającej przepisy dyrektywy 2010/75/UE w sprawie emisji przemysłowych (zintegrowane zapobieganie zanieczyszczeniom i ich kontrola) oraz dyrektywy 2008/50/WE w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy,
- ♦ znowelizowanej ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach,
- ♦ pozostającej na etapie prac parlamentarnych nowej ustawy o odpadach oraz innych przepisów, które w okresie obowiązywania niniejszego dokumentu będą wprowadzone.

Kontrolą zostaną objęte przede wszystkim te zakłady, które stwarzają największe ryzyko dla środowiska. W tym celu będzie doskonalony system prowadzenia analizy ryzyka, co pozwoli na najbardziej efektywny dobór zakładów do kontroli.

Zakres działań monitoringowych określa Program Państwowego Moni-

toringu Środowiska na lata 2013-2015 obejmujący zadania wynikające z odrębnych ustaw, zobowiązań międzynarodowych Polski oraz innych dokumentów strategicznych.

Wytwarzane w ramach PMŚ informacje o:

- ♦ jakości elementów przyrodniczych, dotrzymany standardów jakości środowiska lub innych wymagań określonych przepisami oraz obszarach występowania przekroczeń tych standardów lub innych wymagań,
- ♦ występujących zmianach jakości elementów przyrodniczych, przyczynach tych zmian, w tym powiązaniach przyczynowo-skutkowych występujących pomiędzy emisjami i stanem elementów przyrodniczych, będą przekazywane organom administracji publicznej oraz społeczeństwu.

Informacje wytworzone w ramach PMŚ wykorzystywane będą przez jednostki administracji rządowej i samorządowej dla potrzeb zarządzania środowiskiem za pomocą instrumentów prawnych, takich jak: postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, pozwolenia na wprowadzanie do środowiska substancji lub energii, plany zagospodarowania przestrzennego, a także programy i plany ochrony środowiska jako całości i jego poszczególnych elementów. Będą także wykorzystywane do monitorowania osiągania celów w zakresie ochrony środowiska, które określone są przez przepisy prawa krajowego i wspólnotowego.

Gromadzone informacje będą także mogły być wykorzystywane dla potrzeb związanych z rozwojem regionalnym, przede wszystkim jako podstawa do oceny skutków ekologicznych projektów realizowanych w szczególności w ramach funduszy strukturalnych i funduszy spójności. Ponadto, informacje te będą, tak jak dotychczas, wykorzystywane w pracach nad formułowaniem stanowisk negocjacyjnych Polski dotyczących propozycji nowych uregulowań prawnych Unii Europejskiej w zakresie ochrony środowiska.

Będą one również podstawą do wypełniania podpisanych i ratyfikowanych przez Polskę umów międzynarodowych, w szczególności stale poszerzających się obowiązków sprawozdawczych obejmujących informacje o stanie poszczególnych komponentów środowiska do Komisji Europejskiej, Europejskiej Agencji Środowiska oraz organów konwencji środowiskowych.

„Ogólne kierunki...” – nawiązując do najważniejszych celów i zadań ogólnopolskich, przedstawionych w polityce ekologicznej państwa i dokumentach rządowych - określają strategię działania Inspekcji Ochrony Środowiska w latach 2013-2015 z perspektywą do roku 2020.

dr inż. Andrzej Jagusiewicz
Główny Inspektor Ochrony Środowiska

II. Najważniejsze cele do osiągnięcia do 2015 r.

1. POPRAWA JAKOŚCI POWIETRZA I SPEŁNIENIE STANDARDÓW OKREŚLONYCH PRZEPISAMI PRAWA.

Cel ten będzie realizowany poprzez działania kontrolne i monitoringowe, w tym:

W zakresie działań kontrolnych:

- a) kontrolę wypełniania wymogów ochrony środowiska określonych w Traktacie Akcesyjnym przez podmioty w nim wymienione,
- b) kontrolę wypełniania wymogów ochrony środowiska, spoczywających na podmiotach prowadzących instalacje, w celu dotrzymania standardów emisyjnych określonych w rozporządzeniu w sprawie standardów emisyjnych,
- c) kontrolę wypełniania wymogów ochrony środowiska przez podmioty w zakresie wdrożenia przepisów dyrektywy 2010/75/UE w sprawie emisji przemysłowych (zintegrowane zapobieganie zanieczyszczeniom i ich kontrola),
- d) kontrolę wypełniania przepisów ustawy o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych,
- e) kontrolę właściwego postępowania z substancjami zubożającymi warstwę ozonową, w tym weryfikowanie ewidencji poprzez wykreślanie z niej podmiotów, które zastąpiły substancje zubożające warstwę ozonową innymi czynnikami chłodniczymi lub gaśniczymi, np. F-gazami,
- f) kontrolę realizacji programów ochrony powietrza i kontrolę organów odpowiedzialnych za ich opracowanie i realizację,
- g) kontrolę zawartości siarki: w ciężkim oleju opałowym stosowanym w instalacjach energetycznego spalania paliw oraz w oleju do silników statków żeglugi śródlądowej.

Kontrolowane będą instalacje wymagające pozwolenia zintegrowanego (IIPC) zgodnie z terminami wynikającymi z Traktatu Akcesyjnego oraz instalacje zobowiązane do posiadania pozwoleń sektorowych zgodnie z terminami osiągnięcia standardów emisyjnych określonymi w rozporządzeniu w sprawie standardów emisyjnych. Kontrolą będą objęte podmioty podlegające przepisom ustawy o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych, jak i przepisom rozporządzenia 1005/2009 w sprawie zubożenia warstwy ozonowej oraz ustawie o substancjach zubożających warstwę ozonową w zakresie ich używania i obrotu. Nowym zadaniem IOŚ będzie kontrola organów ochrony środowiska odpowiedzialnych za opracowanie i realizację programów ochrony powietrza.

W ramach posiadanych kompetencji właściwe organy podejmą działania związane ze zmianą przepisów dotyczących nowych pułapów emisji dwutlenku

siarki, tlenków azotu, lotnych związków organicznych i amoniaku, zgodnie ze znowelizowanym protokołem z Geteborga w sprawie transgranicznego przeniesienia zanieczyszczeń i „dyrektywą pułapową”. Inspekcja Ochrony Środowiska będzie uczestniczyć w procesie wdrażania tych przepisów zgodnie z posiadanymi kompetencjami.

W zakresie działań monitoringowych:

- a) prowadzenie pomiarów jakości powietrza i wykonywanie ocen jakości powietrza na potrzeby zarządzania jakością powietrza,
- b) wzmocnienie systemu zapewnienia jakości pomiarów w sieciach monitoringu jakości powietrza, m.in. poprzez wzmocnienie roli Krajowego Laboratorium Referencyjnego i Wzorcującego.

Zadania będą realizowane ze środków budżetowych WIOŚ i GIOŚ z udziałem środków funduszy ochrony środowiska za pośrednictwem rezerwy budżetu państwa.

2. POPRAWA JAKOŚCI WÓD ŚRÓDLĄDOWYCH I MORZA BAŁTYCKIEGO ORAZ GOSPODAROWANIA ZASOBAMI WODNYMI

Cel będzie realizowany poprzez działania kontrolne i monitoringowe, w tym:

W zakresie działań kontrolnych:

- a) kontrolę realizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych w szczególności pod względem:
 - uzyskania w terminie do dnia 31 grudnia 2013 r. dla 91% całkowitego wytwarzanego ładunku ścieków ulegających biodegradacji zgodności z dyrektywą 91/271/EWG dotyczącą oczyszczania ścieków komunalnych,
 - uzyskania do końca roku 2015 dla aglomeracji powyżej 2000 RLM co najmniej 75% redukcji całkowitego ładunku azotu i fosforu w ściekach komunalnych;
- b) kontrole komunalnych oczyszczalni ścieków innych niż ujęte w KPOŚK,
- c) kontrole oczyszczalni ścieków przemysłowych.

Kontrolowane będą oczyszczalnie w aglomeracjach powyżej 2000 RLM w celu sprawdzenia przestrzegania wymagań prawa i decyzji ustalających warunki korzystania ze środowiska z uwzględnieniem postępowania z komunalnymi osadami ściekowymi powstającymi w tych oczyszczalniach. Kontrolą objęta będzie prawidłowość prowadzonego procesu technologicznego przy wykorzystaniu poboru próbek ścieków. Zwiększona zostanie liczba kontroli połączonych z poborem próbek.

W zakresie działań monitoringowych:

- a) prowadzenie pomiarów dla potrzeb aktualizacji planów gospodarowania wodami oraz oceny osiągnięcia dobrego stanu wód,
- b) rozwijanie systemu zapewnienia jakości pomiarów biologicznych i chemicznych dla potrzeb oceny stanu wód powierzchniowych,
- c) dostosowanie monitoringu Morza Bałtyckiego do przepisów ustawy transponującej ramową dyrektywę w sprawie strategii morskiej,
- d) prowadzenie programu monitoringu w punktach pomiarowo-kontrolnych w ujściach rzek Przymorza oraz Wisły i Odry,
- e) rozszerzenie dotychczasowego zakresu monitoringu osadów dennych rzek i jezior.

Do 2020 r. dokonana zostanie ocena wód morskich w cyklach wymaganych ramową dyrektywę w sprawie strategii morskiej i Krajowym Bałtyckim Planem Działań.

Zadania będą realizowane ze środków budżetowych WIOŚ i GIOŚ oraz ze środków funduszy ochrony środowiska za pośrednictwem rezerwy budżetu państwa.

3. POPRAWA GOSPODAROWANIA ODPADAMI

Cel będzie realizowany poprzez działania kontrolne:

- a) działania podejmowane w celu doprowadzenia do realizacji obowiązków wynikających z Traktatu Akcesyjnego:
 - zamknięcia składowisk odpadów komunalnych nie spełniających wymagań dyrektywy 1999/31/WE,
 - ograniczenia masy składowanych odpadów komunalnych do max. 60% masy odpadów wytworzonych do 31 grudnia 2014 r. w stosunku do 1995 r.
- b) kontrolę realizacji zadań własnych gminy w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi, w związku z nowelizacją ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach,
- c) egzekwowanie obowiązku polegającego na zmniejszeniu przez gminy masy odpadów biodegradowalnych przekazywanych do składowania do osiągnięcia poziomu redukcji określonego w przepisach prawa:
 - do dnia 16 lipca 2013 r. do nie więcej niż 50% wagowo całkowitej masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania w odniesieniu do roku 1995.

- do dnia 16 lipca 2020 r. do nie więcej niż 35% wagowo całkowitej masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania w odniesieniu do roku 1995.
- d) kontrolę strumieni odpadów niebezpiecznych, w szczególności, zakaźnych odpadów medycznych w celu zapewnienia bezpiecznego dla ludzi i środowiska ich unieszkodliwiania .
- e) kontrolę wypełniania zadań przez beneficjentów w ramach realizowanego wspólnie z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej programu „Likwidacja bomb ekologicznych” w szczególności w zakresie: eliminowania z użytkowania instalacji i urządzeń zawierających poniżej 50 ppm PCB oraz monitorowania realizacji zadania ujętego w Krajowym planie gospodarki odpadami 2010 „Likwidacja magazynów i mogilników środków chemicznych ochrony roślin”,
- f) kontrolę przestrzegania przepisów o opakowaniach, odpadach opakowaniowych oraz uiszczaniu opłaty produktowej, w celu dalszego zwiększania poziomu odzysku i recyklingu.
- g) prowadzenie kontroli terenów zanieczyszczonych i zdegradowanych, w celu oceny realizacji zadania ujętego w KPGO 2010 „Rekultywacja terenów zanieczyszczonych i zdegradowanych składowaniem niebezpiecznych odpadów przemysłowych”.
- h) kontrolę funkcjonowania systemów: zbierania i demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji, gospodarowania użytym sprzętem elektrycznym i elektronicznym, gospodarowania użytymi bateriami i akumulatorami,
- i) kontrolę funkcjonowania systemu transgranicznego przemieszczania odpadów.

Kontrolowane będą składowiska odpadów. Skierowane zostaną wystąpienia do marszałków województw oraz innych właściwych organów w celu podjęcia działań związanych z zamknięciem w/w składowisk. Kontrolowane będą gminy w zakresie realizacji zadań związanych z gospodarowaniem odpadami komunalnymi oraz gminy lub gminne jednostki organizacyjne w zakresie ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych na składowiska. W szczególności kontrolowane będą zakłady unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych i spalarnie odpadów medycznych.

Zadania będą realizowane ze środków budżetowych WIOŚ i GIOŚ z udziałem środków NFOŚiGW za pośrednictwem rezerwy budżetu państwa.

4. OCHRONA PRZYRODY I ROZWÓJ BIORÓŻNORODNOŚCI

Cel będzie realizowany poprzez działania monitoringowe zapewniające informacje o stanie ochrony środowiska i gatunków, w tym ptaków, na poziomie siedlisk i regionów:

- a) monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów Natura 2000,

- b) monitoring ptaków, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów Natura 2000 – również z ewentualnym wykorzystaniem technik radarowych,
- c) monitoring lasów,
- d) zintegrowany monitoring środowiska przyrodniczego.

Zadania będą realizowane ze środków budżetowych GIOŚ i WIOŚ, z udziałem środków NFOŚiGW za pośrednictwem rezerwy budżetu państwa.

5. POPRAWA JAKOŚCI KLIMATU AKUSTYCZNEGO I ZMNIEJSZENIE NARAŻENIA NA DZIAŁANIE PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH

Cele będą realizowane poprzez działania kontrolne i monitoring.

W zakresie działań kontrolnych:

- a) kontrole ukierunkowane na ujawnianie źródeł hałasu, a następnie wymuszanie ograniczania tej uciążliwości,
- b) kontrole instalacji emitujących PEM, w szczególności zlokalizowanych na terenach, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku i ujętych w rejestrze WIOŚ.

W zakresie działań monitoringowych:

- a) prowadzenie pomiarów hałasu, w szczególności na obszarach nie objętych obowiązkiem mapowania akustycznego,
- b) analizowane będą wyniki mapowania akustycznego otrzymywane od prezydentów miast, zarządzających drogami, liniami kolejowymi i lotniskami, a także monitorowane programy ochrony środowiska przed hałasem,
- c) wdrażanie metod przestrzennej analizy zagrożeń hałasem w środowisku,
- d) prowadzenie pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych oraz wykonywanie ocen dotyczących poziomów sztucznie wytworzonych pól elektromagnetycznych w środowisku.

Zadania będą realizowane ze środków budżetowych WIOŚ i GIOŚ oraz ze środków funduszy ochrony środowiska za pośrednictwem rezerwy budżetu państwa.

6. UDOSTĘPNIANIE I ROZPOWSZECHNIANIE INFORMACJI O ŚRODOWISKU I JEJ OCHRONIE

Cel ten będzie realizowany poprzez:

- wdrożenie i rozwój systemu informatycznego „Ekoinfonet” oraz Krajowego Repozytorium Danych o Środowisku (KRDS), gromadzącego oficjalne dane krajowe o stanie i ochronie środowiska,
- udział w tworzeniu infrastruktury informacji przestrzennej w zakresie urządzeń do monitorowania środowiska,
- udział w tworzeniu i upowszechnianiu raportów Europejskiej Agencji Środowiska.

Ponadto będą:

- opracowywane i rozpowszechniane informacje o stanie środowiska w formie raportów o stanie środowiska (w serii wydawniczej „Biblioteka Monitoringu Środowiska”), biuletynów, komunikatów oraz innych form – obejmujących analizę podstawowych problemów ekologicznych,
- udostępniane w internecie materiały o stanie środowiska opracowane przez organy Inspekcji, w tym także wydawnictwa Biblioteki Monitoringu Środowiska,
- na bieżąco aktualizowane, przez Główny Inspektorat i wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska, własne serwisy internetowe,
- udostępniane – przez wojewódzkie inspektoraty – w trybie on-line wyniki ciągłych pomiarów zanieczyszczenia powietrza oraz parametry meteorologiczne z automatycznych sieci monitoringu zanieczyszczeń powietrza w województwach,
- rozpowszechniane dane z rejestrów prowadzonych przez GIOŚ, decyzje administracyjne wydane przez organy IOŚ i inne informacje powstające w wyniku działalności IOŚ.
- opracowywane informacje dotyczące wdrażania nowych przepisów, w tym na temat:
 - realizacji zadań własnych gmin w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi,
 - realizacji zadań organów ochrony środowiska w zakresie opracowywania i wykonywania programów ochrony powietrza.
- udostępniane informacje o stanie środowiska, będące w posiadaniu organów Inspekcji, na indywidualny wniosek wszystkim zainteresowanym,
- upowszechniane informacje o środowisku podczas konferencji, seminariów i innych ekologicznych imprez masowych (krajowych i regionalnych, – m.in. ekspozycja podczas targów POLEKO, festyn z okazji Dnia Ziemi).
- organizowane konferencje prasowe i spotkania z organizacjami pozarządowymi.

III. Inne zadania priorytetowe – projekty realizowane ze środków pomocowych

1. ZAPEWNIENIE TRWAŁOŚCI EFEKTÓW Z PROGRAMÓW ZREALIZOWANYCH W GŁÓWNYM INSPEKTORACIE I W WOJEWÓDZKICH INSPEKTORATACH OCHRONY ŚRODOWISKA.

- Projektu PL0100 „Wzrost efektywności działalności Inspekcji Ochrony Środowiska na podstawie doświadczeń norweskich”,
- Projektu „Wdrażanie nowoczesnych technik monitorowania powietrza, wody i hałasu poprzez zakupy aparatury kontrolno-pomiarowej i analitycznej dla sieci laboratoriów Inspekcji Ochrony Środowiska. Doskonalenie systemu zapewnienia jakości poprzez organizację laboratoriów wzorcujących i referencyjnych dla potrzeb wzmocnienia systemu zarządzania jakością środowiska i ocen efektów ekologicznych programu. Etap I”.
- Projekt PL „Rozszerzenie działań prowadzonych w ramach monitoringu środowiska realizowanego przez WIOŚ w Łodzi w celu dostarczenia informacji władzom właściwym do podjęcia działań”.
- „Rozwój infrastruktury Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Bydgoszczy w zakresie ochrony powietrza w wyniku termomodernizacji oraz tworzenia systemów pomiaru zanieczyszczeń w miastach i informowania mieszkańców o poziomie zanieczyszczeń” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013.
- „Zwiększenie efektywności energetycznej budynków Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Krakowie, Delegatur w Nowym Sączu i Tarnowie w ramach Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-2013”.
- „Doskonalenie systemu zarządzania środowiskiem poprzez zakup i modernizację sprzętu pomiarowo-badawczego Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach”.

2. REALIZACJA PROJEKTÓW ZATWIERDZONYCH.

- Monitoring efektów realizacji Projektu PL0100 „Wzrost efektywności działalności Inspekcji Ochrony Środowiska na podstawie doświadczeń norweskich”, finansowanego z Norweskiego Mechanizmu Finansowego. Kontynuacja projektu ma za zadanie uzupełnić i udoskonalić rozwiązania wypracowane w latach 2007-2011 oraz zaopatrzyć pozostałe WIOŚ w sprzęt pomiarowy i elektroniczny, zakupiony w ramach projektu PL0100 tylko dla dwóch WIOŚ pilotażowych.

Ogólne kierunki działania Inspekcji Ochrony Środowiska w latach 2013-2015 (z perspektywą do 2020 r.)

- „Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska” projekt POIS.03.02.00-00-001/09 „Zakupy sprzętu do szybkiej oceny ryzyka w przypadku wystąpienia poważnej awarii, organizacja systemu monitoringu dynamicznego przeciwdziałania poważnym awariom, w tym organizacja systemu i sieci teleinformatycznych”.
- „Wzmocnienie systemu oceny jakości powietrza w Polsce w oparciu o doświadczenia norweskie”- który realizowany będzie przez GIOŚ we współpracy z wojewódzkimi inspektoratami ochrony środowiska oraz partnerem norweskim.
- „Wzmocnienie potencjału technicznego Inspekcji Ochrony Środowiska poprzez zakup urządzeń pomiarowych, wyposażenia laboratoryjnego i narzędzi informatycznych”, którego celem jest modernizacja i doposażenie infrastruktury pomiarowej oraz informatycznej automatycznych sieci monitoringu powietrza we wszystkich wojewódzkich inspektoratach ochrony środowiska.

Warszawa, listopad 2012 r.